

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. De cognatione spirituali,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

est, Deo dispensante, & dante illis potestatem contrahendi, propter necessitatem propagandi per illos genus humanum: quorum alioqui matrimonium fuisse ipso iure naturali irritum.

45 Demum eadem sententia suaderi potest ex eo quod, licet in omnibus gradibus iure naturæ non prohibitis, Ecclesia aliquando dispensaverit, nunquam tamen dispensavit, ut frater forori matrimonio jungeretur. Solum legimus, semel existimatum fuisse, obrentam esse talem dispensationem, tempore scilicet Ludovici XI. Francorum Regis, quæ Comes Armeniacus dicebat se obtinuisse dispensationem, ut cum sorore sua matrimonio contraheret; quæ de re scripsit Ludovicus ad Summum Pontificem, inventumque est, subreptitiam fuisse dispensationem, & Protonotarius qui litteras Apostolicas falsè subscripserat, ultimo supplicio affectus est, ut refert Paulus Æmilius, Unde

46 Ad fundamentum adversæ sententiæ, concessa Majori, nego Minorem, & ad primam eius probationem dico, falsò supponi, Saram fuisse strictè & propriè sororem Abraham, ex eodem patre immediato & propriè dicto, cum potius fuerit filia Ara filii Thare; quippe qui duas filias habuit, ex quarum una natus est Abraham, ex altera Aran, qui genuit Saram & Loth. Quare Abraham non fuit propriè frater, sed pateruelis Saræ, illi conjunctus in secundo gradu tantum, licet phrasi Hebraica fratrem illum se dixerit esse, eodem sensu quo ipsum Loth fratrem suum vocavit, id est nepotem, Genes. 13.

Ad exemplum de Thamar, respondent aliqui illam non fuisse filiam David, nec proinde sororem Ammon, sed privignam. Atque melius respondetur, ex verbis illis quæ Thamar protulit, dum Ammon eam volebat opprimere, non posse deduci efficac argumentum contra nostram sententiam; nam vel ea Thamar protulit, ex inopinata improvisaque sceleris immanitate turbata. Vel ut eligens ut minus malum, cum fratre inite connubium, quam cum eodem incestum committere.

Ad tertiam probationem Minoris dico, gentes illas apud quas matrimonia frerum cum sororibus erant licita, errasse contra lumen naturale rationis, & contra jus naturæ in hoc peccasse, sicut & in multis aliis. Nam quid magis rationi repugnans, quam uxores habere communes, & adulteria ut in porifica admittere? & tamen primum permittitur apud Nomadas, secundum apud Gindanes, ut Strabo, Herodotus, & Alexander ab Alexandro testantur.

Exemplum de Martino V. falsum est, non enim ut ait Soro, cum fratre & sorore dispensavit, sed cum affine in primo gradu, nempe cum ea cujus germanam vir fornicariè cognoverat.

Demum Canon 61. Concilii Agathensis, & Canon 30. Concilii Epaunensis, corrigi debent juxta lectionem Concilii Turonensis II. cap. 22. ubi sic dicitur: Si quis germanam uxoris suæ acceperit, non autem, ut vult Pontius, si quis germanam uxorem acceperit.

§. II.

De cognitione spirituali.

47 Cognatio spiritualis dicimur matrimonium, est quadam personarum propinquitas, ex eo proveniens quod quis conferat sacra-

mentum Baptismi, vel Confirmationis; aut ex eo quod tener seu suscipit illum, cui tale sacramentum conferitur. Quod ut intelligas,

Sciendum, cognitionem spirituales omni ex statuto Ecclesiæ, ex generatione spirituali, sicut cognatio carnalis oritur ex generatione carnali; generationem verò spirituales fieri per baptismum, ut dicitur Joan. 3. & per Confirmationem sit validus Christianus ad publicam fidei defensionem, sicut per quantitatis sanguinem sit validus homo. Ex Concilio autem Tridentino sess. 24. cap. 2. duplex solum cognatio ex Baptismo & Confirmatione contrahitur, &

B que iure tantum positivo matrimonium dicimur. Prima, per modum paternitatis inter baptizantem seu confirmantem, qui se habet ut pater, & patrum ex una parte, qui se habet ut mater, quia gerit vicem Ecclesiæ, & baptizatum seu confirmatum ex altera. Secunda, per modum compaternitatis inter baptizantem seu confirmantem, patrumque ex una parte, & parentes baptizati seu confirmati ex altera. Nulla verò spiritualis cognatio, subindeque nullum matrimonii impedimentum contrahitur inter virum & feminam, eundem de sacro fonte suscipientes, aut tenentes in sacramento Confirmationis; quia Tridentinum loco citato expressè dicit, inter alias personas tolli omne impedimentum cognationis spiritualis. Si tamen vir teneret proprium filium, contraheret cognationem spirituales cum uxore ex qua illum suscipit, quæ prohiberetur a debito conjugali. Similiterque femina, si teneret filium proprium, contraheret cognationem cum marito, ob quam debitum conjugale non posset ab illo exigere. Ex datione verò aliorum sacramentorum, præterquam Baptismi, & Confirmationis, spiritualis cognatio non contrahitur: quamvis ex sacramento poenitentis oriatur simile quid spirituali cognationi Baptismi, ut dicitur cap. Omnes 30. quæst. 1. ratione cuius nonnulli existimant, peccatum luxurie inter Confessarium & Poenitentem, habere malitiam specialem, velut in cellis spiritualis, aut sacrilegi contra reverentiam sacramenti.

Ceterum impedimentum cognationis spiritualis inter supra dictas personas non incurritur, nisi certis conditionibus concurrentibus, quarum prima est, ut Baptismus & Confirmatio verè & validè conferatur, unde ex ceremoniis in templo suppletis, post Baptismum domi collatum, non oritur bene tamen ex Baptismo etiam privato. Secunda conditio est, quod persone sint capaces hujus cognationis, atque adeo quod patrum dum in Baptismo id officium sustinent, sint baptizati. Unde si infidelis nondum baptizatus, filiam matris itidem infidelis baptizaret, non posset ille quidè filiam baptizantem, uxoreque hoc impedimentum verè contrahit, docere in uxorem, licet conversus ad fidem; bene tamen ejus matrè, etiam si ambo converterentur, cum neuter eo tempore quo infans baptizabatur, legibus Ecclesiæ subiectus esset, & capax cognationis spiritualis. Tercio requiritur, ut compater & commater teneant eum qui baptizatur, aut confirmatur, vel saltem de maribus baptizantis eum immediatè suscipiant, ut declaratum fuit à Congregatione Cardinalium, quæ respondit, commatrem suscipientem infantem de manu compatris duntaxat, postquam illè baptizatus & a

fonte levatus est, ita ut eum non tangat, dum baptizatur; neque de manu ipsius baptizantis suscipiat, non contrahere cognationem spiritua-lem, ut habetur in Declarationibus impressis Lugdunensi textu Concilii anno 1640. ad cap. 2. Decreti de reform. matrimonii sess. 24. num. 8. §. in Episcopatu.

49 Adducit aliqui, requiri ut suscipiens respon-deat in Catechismo, qui Baptismo præmittitur; atque per seipsum, non per procuratorem susci-piat. Sed primum dicitur sine fundamento, cum Tridentinum hanc conditionem non requirat, sed tantum officium tenendi in Baptismo, quod est diversum ab officio respondendi in Catechi-mo, & olim diversam cognationem spiritua-lem pariebat, non irritantem, sed prohibentem ma-trimonium, ut disp. præcedenti art. 1. declaravi-mus. Secundum vero repugnat aperte declara-tioni Cardinalium loco supra citato, nu. 4. quæ sic habet: *Procurator non contrahit cognationem spi-ritualem sibi, sed mandanti.* Itaque mandans & suscipiens per procuratorem, cognationem con-trahit, non vero ipse procurator, cum non suo, sed mandantis nomine, infantem suscipiat.

§. III.

De cognatione legali.

50 Cognatio legalis definitur propinquitas ex adoptione alicujus in filium proveniens, & contrahitur primò inter adoptatum & adoptan-tem. Secundò inter adoptatum, & conjugem ad-adoptantis. Tertio inter adoptantem & conjugem adoptati. Quarto inter adoptantem & legitimos filios adoptati, saltem usque ad quartum gradum inclusive: simili enim modo merendi sunt gra-dus cognationis legalis, ac cognationis carnalis, quam illa imitatur. Est etiam inter adoptatum, & legitimos filios adoptantis, usque ad quar-tum gradum, non tamen perpetua, sed quamdiu durat adoptio, & dum filii legitimi sunt sub pa-tris potestate.

51 Hæc verò species cognationis legalis singulae ditimant matrimonium, jure Ecclesiastico, & Civili; nam cap. unico de cognatione legali, sic dicitur: *Si quis per adoptionem tibi soror esse ceperit, quamdiu durat adoptio inter me & ipsam, nuptiæ consi-tere non possunt.* Et in cap. Ita diligere, Nicolaus Summus Pontifex determinans, quod non po-terit esse conjugium inter illos, inter quos est co-gnatio spiritualis, id probat hac ratione: *Si inter eos non contrahitur matrimonium quos adoptio iungit, quando potius à carnali oportet inter se contubernio ces-sare illos quos per celeste sacramentum regeneratio san-cti Spiritus iungit.* De hoc impedimento fasè disse-runt Sanchez, Pontius, Amicus & alii; Sed cum illud rarissimè accidat, non lubet nec expedire in eo diutius immorari.

ARTICULUS IV.

De impedimento criminis.

52 Quantum impedimentum dirimens est cri-men, per quod intelligitur primò occisio alterius conjugis, quæ impedit ne conjux super-stes, possit matrimonium inire cum auctore ne-cis, si cum eo machinatus est mortem, vel si an-

tea adulteriū cum eo commisit, etiam sine mor-tis machinatione. Hoc impedimentum incurritur non solum à viro uxorem occidente, sed eti-am ab uxore occidente virum, vel mandante ut occidatur, aut consilium auxiliumve ad occiden-dam præbente, ut constat ex cap. 1. de conver-si. in quo dicitur, hoc impedimentum incur-risse uxores Christianas, quarum viri, ipsarum insidii & machinationibus fuerunt à Saracenis interfecti. Et in Concilio Triburienti can. *Si quis* 31. quæst. 1. decretum fuit, quod si vir uxorem, siue uxor virum occidisse convicta fuerit, in per-petua penitentia, sine ulla spe conjugii, reli-quum vitæ tempus transigerent.

Secundò nomine criminis intelligitur adul-te-rium commissum cum promissione futuri conju-gii cum adultera, post obitum propriæ conjugis, vel cum ea de præsentis initio contractu matrimo-nii, quamvis irrito. Nam per tale crimen contrahe-di matrimonium cum adultera, ut habetur can. *Relatum* 31. quæst. 1. & ferè in omnibus capitulis sub titulo, *De eo qui duxit, præcipue cap. Finati*, ubi sic dicitur: *Si quis uxore vivente, fide datâ promisit a-liam se ducturum, vel cum ipsa de facto contraxit; si nec ante, nec post (legitimam ejus superstitem) cognovit eundem: quamvis utrique ipsorum, pro eo quod in hoc graviter de-legerint, sit penitentia injungenda, non est tamen ma-trimonium quod cum ea contraxit, post uxoris obitum dirimendum.* Caterum tolerari non debet, si prius, vel postea, dum vixerit uxor ipsius, illam adulterio polluxerit.

Ubi Pontifex, ut hoc impedimentum incurra-tur, requirit quod hæc duo inter se conjugan-tur, nempe adulterium, & fides de contrahendo defunctæ propriæ uxore, aut præsens contractus cum ea quam in uxorem ducere cupit; unde si hæc ab invicem separentur, & sit adulterium sine fide de contrahendo, aut fides de contrahendo, sine adulterio & carnali copula, non incurritur hoc impedimentum. Similiter, si fide datâ, vel contracto de præsentis matrimonio, uterque res-siliat, tamen si adulterium sequatur, hoc impedi-mentum non contrahitur, quia fides & præsens contractus eo casu fuit extinctus. Contra verò, si post adulterium data sit fides, vel contractum sit matrimonium, tamen id mutuo consensu dis-solvatur, contrahitur hoc impedimentum; quia ad illud incurrendum sufficit, quod semel & si-mul fides & adulterium conjugantur; neque est postea in potestate adulteriorum, se à pœna quam incurserunt eximere.

Ratio autem quæ Ecclesiam induxit ad sta-tuendum hoc impedimentum, fuit ne alliceren-tur conjuges ad machinandam mortem suis con-jugibus, spe contrahendi matrimonium cum con-spiratoribus. Item ne allicerentur ad adulteriū, spe vel pretextu contrahendi aliquando matri-monium cum adulteris. Quæ ratio gravissima & æquissima est, quod enim atrocius, quam non so-lum fidem matrimonii non servare, verum etiam conspirare in mortem conjugis? Et quid ju-stius, quam vitæ conjugum consulere, & tam immane scelus, quale est uxoricidium, vel adul-terium, condignâ pœnâ punire? Unde perperam contra hoc impedimentum reclamant Lutherus in libro de captivitate Babylonica, cap. de matri-monio, & Melancthon in locis communibus, titulo de conjugio, quasi imprudenter Ecclesia matrimonium inter adulteros, non solum pro-hibuerit, sed etiam irritū fecerit, cum tamen (in-quint) David Bethsabeam prius à se pollutam